

A Pécsi Ítéltábla a dr. Miklós Endre ügyvéd által képviselt **I.rendű felperes neve** (címe) I. rendű és **II.rendű felperes neve** (címe) II. rendű felpereseknek - a dr. Hubay Gábor ügyvéd által képviselt **alperes neve** (címe) alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Kaposvári Törvényszék 2013. november 20. napján kelt 23.P.20.797/2011/78. számú ítélete ellen a felperesek által 79. és az alperes által 80. sorszám alatt benyújtott fellebbezések folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - részben megváltoztatja és

az alperes által az I. rendű felperesnek fizetendő 1.270.096 forint marasztalási összeget 1.771.590 (egymillió-hétszázhetvenegyezer-ötszázkilencven) forintra, a 8.500.000 forint marasztalási összeget 12.000.000 (tizenkettőmillió) forintra és ezeknek a marasztalási összegeknek az elsőfokú ítéletben meghatározott kezdőidőponttól járó és mértékű kamataira;

az alperes által a II. rendű felperes részére fizetendő 110.555 forint marasztalási összeget 120.187 (egyszázhuszezer-egyszáznyolcvanhét) forintra, az 1.000.000 forint marasztalási összeget 2.000.000 (kettőmillió) forintra és ezeknek a marasztalási összegeknek az elsőfokú ítéletben meghatározott kezdőidőponttól járó és mértékű kamataira;

az I. rendű felperes által az alperesnek fizetendő perköltség összegét 635.000 forintról 1.905.000 (egymillió-kilencszázötezer) forintra felemeli.

Kötelezi a bíróság az alperest, hogy fizessen meg az állam javára - az illetékes állami adóhatóság felhívására, az ott írt módon és számlára - 45.000 (negyvenötezer) forint le nem rótt elsőfokú eljárási illetéket, valamint az állam javára - az illetékes törvényszéki gazdasági hivatal felhívására, az ott írt módon és számlára - 8.400 (nyolcezer-négyszáz) forint, az állam által az elsőfokú eljárás során előlegezett költséget.

A másodfokú bíróság egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - helybenhagyja azzal, hogy az I. rendű felperesnek az alperes által fizetendő havi 42.039 forint járadékból 36.439 (harminchatezer-négyszázharminckilenc) forint a jövedelempótló, 5.600 (ötezer-hatszáz) forint a költségpótló járadék.

Kötelezi a bíróság az I. rendű felperest, hogy fizessen meg az alperesnek tizenöt napon belül 163.600 (egyszázhatvanháromezer-hatszáz) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a bíróság a II. rendű felperest, hogy fizessen meg az alperesnek tizenöt napon belül 100.800 (egyszázezer-nyolcszáz) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a bíróság az alperest, hogy fizessen meg az állam javára - az illetékes állami adóhatóság felhívására, az ott írt módon és számlára - 826.800 (nyolcszázhuszonhatezer-nyolcszáz) forint le nem rótt fellebbezési illetéket, valamint az illetékes törvényszéki gazdasági hivatal felhívására, az ott írt módon és számlára - 12.000 (tizenkettőezer) forint, az állam által a másodfokú eljárás során előlegezett költséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított, a másodfokú bíróság által pontosított és kiegészített, a fellebbezések elbírálása szempontjából releváns tényállás szerint a felperesek 2010. július 8. napján a 00-es számú főközlekedési úton a II. rendű felperes által vezetett **B...** típusú személygépkocsival **B...** községből **T...** irányába közlekedtek, amikor a 000 + 000 kilométerszelvényben dr. **K.Z.**, a **XXX-000** forgalmi rendszámú ... személygépkocsi vezetője áttért a menetiránya szerinti bal oldalra és ott a felperesek gépjárművével frontálisan ütközött. Az ütközés olyan jelentékeny erejű volt, ami mellett (különös figyelemmel a felperesi gépjármű jobb első ülése előtt megrövidült élettérre és felgyűrődött padlólemezre) a biztonsági öv használata sem nyújthatott a kialakult súlyos sérülések bekövetkezése ellen biztos védelmet.

A **XXX-000** forgalmi rendszámú személygépkocsira a károkozó üzembentartó az alperesnél rendelkezett kötelező felelősségbiztosítással.

A jobb oldali első ülésén utazó I. rendű felperesnél a mellkas és a hasfal zúzódása, a jobb oldali bordák sorozattörése, légmell, tüdő- és májzúzódás, jobb felkartörés, a bal combcsont térdtáji vége feletti darabos törése, a jobb combcsont térdtáji vége feletti törése, jobb oldali combnyaktörés és a bal láb I.-II. lábközépi csontjainak törése következett be. Az I. rendű felperest a tűzoltók segítségével tudták kiemelni az összeroncsolódott gépkocsiból. Kórházba szállítását követően a jobb felkar és mindkét comb, illetve a jobb oldali combnyak törését megoperálták. 2010. július 14. napjáig intenzív osztályon kezelték, majd július 23. napjáig a traumatológián feküdt, ezt követően rehabilitációs kezelésben részesült. Otthonában a baleset után három hónapig napi négy órában ápolásra és két órában gondozásra szorult, mozgásra

gyakorlatilag képtelen volt. További hat hónapig napi hat órában kellett őt gondozni, ebből két hónapig kerekesszéket használt.

Az 1974. évben született, a baleset idején 36 éves I. rendű felperes sérüléseihez maradandó fogyatékoság társul. Jobb felkarján és mindkét alsó végtagján műtéti hegek láthatóak, a bal alsó végtag izomzata megfogyatkozott, mindkét térde deformált, a térdmozgások fájdalmasak, beszűkültek. A jobb csípő mozgása kis fokban beszűkült. A jobb alsó végtagja 2 cm-rel megrövidült, kifelé fordul, járása sántító, támbottal közlekedik. Terhelhetősége a mindkét alsó végtagot érintő többszörös törés miatt jelentősen csökkent, mindennapi élettevékenységeihez, ügyei intézéséhez folyamatosan segítséget kell igénybe vennie. A baleset miatt az I. rendű felperesnél tartós, súlyos depresszív állapot áll fenn, a mozgáskorlátozottság mentén kialakuló szociális izolálódás, agorafóbia, testképzavar, gépkocsihasználathoz kapcsolódó pániktünetek, a kiszolgáltatottságból táplálkozó alacsony önértékelés és kapcsolati dependencia jellemzi, érzelmi labilitáshoz társuló impulzivitás, párkapcsolati konfliktus, alvászavar is feltárható.

Az I. rendű felperes baleseti eredetű össz-szervezeti egészségkárosodása a balesetet követő két év elteltével is 77 % mértékű volt, fizikai és lelki sérülései a rehabilitációs erőfeszítések és pszichiátriai kezelés mellett is 50-60 % mértékű végleges egészségkárosodást okoznak.

Az 1977. évben született, a baleset bekövetkezésekor 33 éves II. rendű felperesnél az ütközés során a mellkas alsó harmadában hámsérülés, a fejtetőn a bal szemöldök felett, illetve a jobb alkaron felületes hámsérülés, a jobb kéz IV.-V. ujján izomrétegig terjedő szakított sebzés, az ujjak háti oldalán hámhórszolás, a szegycsont középső harmadában minimális elmozdulással járó törés jött létre. Kórházi megfigyelése 2010. július 12. napjáig tartott. A II. rendű felperes ápolásra nem, gondozásra szorult, sérülései négy hét alatt gyógyultak, azokhoz maradandó fogyatékoság nem társult. Személygépjármű vezetésével kapcsolatos félelem formájában jelentkező pszichés zavara poszttraumás stressz zavarának felel meg, ennek rendeződése várható. Az elszenvedett veszteségek (párkapcsolati változások, jövőre vonatkozó tervek megghiúsulása, a szabadidős tevékenységek beszűkülése, az énhatékonyság elvesztése) pszichés működése depresszív irányú áthangolódását eredményezték.

A baleset során tönkrement az I. rendű felperes 20.000 forint értékű nadrágja, 12.990 forint értékű felsője, 15.000 forint értékű fehéreneműje. A baleset miatt új kontaktlencsét, illetve szemüveget is kellett készíttetnie, ami 190.000 forint kiadással járt.

A baleset miatt károsodott az I. rendű felperes 2008 áprilisában 27.970 forintért vásárolt cipője, 7.990 forintért vásárolt öve, 2009 augusztusában 11.995 forintért vásárolt táskája; a 47.955 forint beszerzési árú ingóságok megsemmisüléséből származó kár avult értéken 23.980 forint volt. Használhatatlanná vált az autósrádió, amivel az I. rendű felperest 17.500 forint kár érte. Ezen tételekkel összefüggésben az I. rendű felperest ért kár 279.470 forint.

A II. rendű felperesnek a balesetben tönkrement a 9.990 forint értékű Kilimandjaro felsője, 5.995 forint értékű öve, 14.693 forint értékű Adidas cipője, így bekövetkezett kára 30.687 forint volt. Károsodott a nadrágja, fehérneműje és az iratait tartalmazó autóstáska is, mellyel összefüggésben 17.500 forint kár érte. Dologi kára a fentiekből eredően $(30.687 + 17.500 =)$ 48.187 forint.

2010. augusztus 5. napjától az I. rendű felperes a totálkáros gépjárműroncsot a M... Kft. telephelyén tároltatta, a 2012. január 16. napját követően megtartott szakértői szemlét követően került sor a roncs bontóba szállítására.

A tárolás napi ellenértéke 2.000 forintban határozható meg, így a tárolás díja 2011. április 11. napjára elérte az 500.000 forintot.

Az I. rendű felperes 2003. március 1. napjától termékmenedzserként dolgozott a Sz... Kft. alkalmazásában. Munkaviszonya a balesetet megelőzően munkavállalói rendkívüli felmondással 2010. március 24. napján szűnt meg. A felmondást megelőző egy évben a havi átlagkeresete bruttó 199.918 forint, a nyugdíj-, egészségbiztosítási és munkavállalói járulék (összesen 17%) levonását követően 165.931 forint volt. 2010. március 29. és 2010. szeptember 30. között álláskeresői járadékra volt jogosult, ennek bruttó összege a baleset napjáig 279.300 forint, a nyugdíjjárulék (9,5%) levonását követően 252.766 forint volt.

2010. szeptember 30. napjáig további bruttó 123.480 forint, a nyugdíjjárulék levonását követően 111.750 forint álláskeresői járadékot folyósítottak a részére.

2010. október 1. napjától részesül rokkantsági ellátásban, melynek összege 2010. és 2011. években havi 72.010 forint, 2012. évben havi 79.535 forint volt, 2013. évben havi 83.675 forintra emelkedett. A rokkantsági ellátást 2011. február 1. napjától havi 18.525 forint, 2013. január 1. napjától havi 19.000 forint fogyatékosági támogatás egészíti ki.

A balesetre visszavezethetően 2010. év fennmaradó részében havi 71.133, 2012. évben havi 26.915, 2013. évben havi 16.368 forintot elérő keresetvesztés érte.

A II. rendű felperes egyéni vállalkozóként a balesetet megelőzően a G... Kft. részére számítástechnikai kiegészítők árusítását végezte. Vállalkozása veszteséges volt, így a II. rendű felperesnek a balesetre visszavezethetően nincs kimutatható keresetvesztése. A balesetet megelőzően tárgyalásokat folytatott arról, hogy a kft. megbízná a dél-dunántúli régió területi képviselőjének ellátásával. A tárgyalások megszakadtak a baleset után, a kft. azonban más személyt sem bízott meg ezzel a feladattal. Egyéni vállalkozói jogviszonya 2011. április 30. napjától megszűnt, a II. rendű felperesnek állandó jövedelme nincs.

A felperesek élettársak, a baleset előtt B...ban kívántak letelepedni, ott vásárolt családi házukat újjátották fel, családalapítást terveztek. A baleset után nem költöztek be a b.. házba, az I. rendű felperes szüleinél laknak, gyermekük nem született. Kitartanak a kapcsolatuk mellett, de arra az I. rendű felperest ért egészségkárosodásból származó súlyos hátrányok árnyéka vetül.

Az elsőfokú bíróság 3.P.20.797/2011/78. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű felperesnek 1.270.096 forint vagyoni kártérítést, 1.855.646 forint lejárt járadékot, 8.500.000 forint nem vagyoni kártérítést, az 1.270.096 forint és a 8.500.000 forint után 2010. július 8. napjától, az 1.855.646 forint után 2012. március 1. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatot, valamint 2013. november hónapjától kezdődő hatállyal minden hónap 20. napjáig előre esedékesen havi 42.039 forint járadékot.

A II. rendű felperes javára az alperest 110.550 forint vagyoni kártérítésben, 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítésben, ezen összegek után 2010. július 8. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatokban marasztalta.

A fentieket meghaladóan a keresetet elutasította, a felpereseket személyenként az alperes javára 635.000 forint perköltség megfizetésére kötelezte.

A felpereseket ért sérüléseket ismertetve rögzítette, hogy az I. rendű felperes szervezeti egészségkárosodása a balesettel összefüggésben 77 % mértékű, a II. rendű felperes maradandó egészségkárosodást nem szenvedett.

Jogi indokolásában kitért arra, hogy az alperes nem vitatott helytállási kötelezettsége a gépjármű üzemben tartójának kötelező felelősségbiztosításáról szóló 190/2004. (VI.8.) Korm. rendeleten alapul. Felhívta a Ptk. 355.§ (4) bekezdését, valamint - a kárelhárítási és kárenyhítési kötelezettség sérelme okán - a Ptk. 340.§ (1) bekezdését. A biztonsági öv bekapcsolásának elmulasztását a helyszínelő rendőr, **Zs.F** által készített jegyzőkönyvre, **Zs.F** tanúvallomására, illetve dr. **L.Z** igazságügyi szakértő szakvéleményére alapítva tényként állapította meg. Az övhasználat hiányát a biztonsági öv okozta bőrsérülések hiányára, illetve a II. rendű felperesi szegycsonttörés jellemző keletkezési mechanizmusára (kormánynak való nekiütődés) figyelemmel az orvosszakértői vélemény megállapításaival is alátámasztottnak látta. Az övhasználattal kapcsolatos tanúvallomásokat mérlegelve kiemelte, hogy **J.Z** tanú csak a II. rendű felperes elmondására hagyatkozhatott, míg dr. **T.L** tanú azon tanúvallomását, hogy emlékezete szerint az I. rendű felperes biztonsági öve be volt kapcsolva, az egyéb bizonyítékok cáfolják.

A kiegészítő orvosszakértői vélemény alapján arra következtetett, hogy a felperesek sérüléseinek súlyosságában szerepet játszott az öv becsatolásának elmulasztása, ami miatt a felperesi közrehatást 20 %-ban határozta meg.

Az I. rendű felperes a nadrág, felső, fehérnemű, kontaktlencse, szemüveg, cipő, öv, táska és az autórádió tételeken kívül további ingóságok (karóra, medál, mobiltelefon, digitális kamera, autó DVD és kompresszor) károsodását is állította, ezen vagyontárgyakkal összefüggésben azonban az elsőfokú bíróság akként foglalt állást, hogy nem állapítható meg sem a sérülés ténye, sem a bekövetkezett kár nagysága.

A felperesi állítás szerint a balesetben sérült gépkocsit az I. rendű felperes édesapjának vállalkozása, a **M...** Kft. telephelyén tárolták, napi 10.000 forintért. Az I. rendű felperes személyes előadása és tanúként meghallgatott **M.I** vallomása szerint egymás között ezt az összeget elszámolták, így azt az I. rendű felperes ténylegesen megfizette. Az elsőfokú bíróság nem tulajdonított hitelt ezen előadás-, illetve vallomásrészleteknek. Megítélése szerint az első műszaki szakvélemény 2010.

szeptember 8-i előterjesztéséig volt indokolt a gépjárműroncs tárolása. A tárolási díj napi összegét az alperesi elismerésre figyelemmel 2.000 forintban határozta meg és a 2010. augusztus 5. napjától 2010. szeptember 8. napjáig terjedő 34 (helyesen 35) napra 68.000 forintban állapította meg a tárolással felmerült kár összegét.

Az I. rendű felperes jövedelempótló járadék alapjául szolgáló kereseteként a balesetet megelőző évben elért jövedelmet számolta el, akként, hogy a balesetet megelőző 12 hónapban az I. rendű felperes összes jövedelme $7,5 \times 199.918$ forint volt (ez a megállapítás vonatkozott a 2009. július 8. - 2010. március 24. közötti, munkaviszonyban töltött, helyesen 8,5 hónapos időszakra) majd 2010. március 29. és 2010. június 27. között napi 2.940 forint, összesen 264.000 forint, 2010. június 28. és 2010. július 8. között napi 1.470 forint, összesen 14.700 forint álláskeresési járadékban részesült, így az összesített éves keresetből, 1.778.685 forintból számított havi elvárható átlagjövedelem 148.224 forint.

Az elsőfokú bíróság a balesetet követő időre a havi 148.224 forint elvárható jövedelem és a bruttó álláskeresési járadékból, illetve a bruttósítás nélkül figyelembe vett rokkantsági ellátásból és fogyatékosági támogatásból származó átlagjövedelem közötti különbséget tekintette az I. rendű felperes kieső jövedelmének.

2010. évre 83 napra 122.010 forint álláskeresési járadékkal számolt, feltüntette, hogy a 2010. október 1. - december 1. közötti időre 216.030 forint rokkantsági ellátásban részesült az I. rendű felperes, de a havi átlagjövedelmét 2010. év balesetet követő hat hónapjára a rokkantsági nyugdíj figyelmen kívül hagyásával, 20.335 forintban határozta meg. 2011. évben az I. rendű felperes társadalombiztosítási ellátásokból származó havi átlagjövedelme 88.991 forintban, 2012. évben 98.060 forintban 2013. évtől havi 102.675 forintban adódott.

Az elsőfokú bíróság fenti adatokat felhasználó számítása szerint az I. rendű felperes 2010. évre „ $148.224 \text{ forint} - 20.335 \text{ forint} \times 6 \text{ hó} = 551.304 \text{ forint}$ ” lejárt jövedelempótló járadékra, 2011. évre $(148.224 \text{ forint} - 88.991 \text{ forint}) \times 12 \text{ hó} = 710.796 \text{ forint}$ lejárt jövedelempótló járadékra, 2012. évre $(148.224 \text{ forint} - 98.060 \text{ forint}) \times 12 \text{ hó} = 601.968 \text{ forint}$ lejárt jövedelempótló járadékra, 2013. évben október 31. napjáig $(148.224 \text{ forint} - 102.675 \text{ forint}) \times 10 \text{ hó} = 455.490 \text{ forint}$ lejárt jövedelempótló járadékra, 2013. november 1. napjától a jövőre nézve is a baleset előtti 148.224 forint összegű átlagjövedelme és a 2013. évi 102.675 forint összegű átlagjövedelme különbszetére, havi 45.549 forint járadékra jogosult a Ptk.356.§ (2) bekezdése alapján.

Alaptalannak találta az elsőfokú bíróság az I. rendű felperes arra hivatkozással előterjesztett kárigényét, hogy a beköltözésre kész, de a baleset után már nem használható b.. ingatlan helyett K-n kell házat vásárolniuk.

A fentiekre is figyelemmel az alábbi károk megfizetésére kötelezte az elsőfokú bíróság az alperest az I. rendű felperes javára (zárójelben az érvényesített igény 59. sorszámú keresetmódosítás szerinti tételszáma):

- balesetben sérült ingóságokból származó 279.470 forint kár 80%-a, 223.576 forint (1.6. és 9. tételek);
- a sérült gépkocsi 68.000 forint tárolási díjából 54.400 forint (10. tétel);
- 100.000 forint kórházi kezeléssel kapcsolatos költségből 80.000 forint (11. tétel);
- 45.000 forint gyógyszerek és ápolási eszközök költségből 36.000 (12. tétel) forint;
- 210.150 forint speciális ágy beszerzésének költségéből 168.120 forint (13. tétel);
- 810.000 forint ápolási és gondozási díjból 648.000 forint (13.a) tétel);
- 75.000 forint kerekesszék bérleti díjból 60.000 forint(15.tétel):

az összesen 1.587.620 forint vagyoni kárból így a felperesi 20 %-os közrehatás levonását követően fennmaradt és a marasztalás részét képezte 1.270.096 forint;

- a lejárt jövedelem pótló járadék a 2010. július 9-től 2013. október 31-ig terjedő időre a 2.319.558 forint jövedelemvesztés 80 %-a, 1.855.646 forint (17. tétel);
- az alperest terhelő járadék 2013 novemberétől a havi 45.549 forint elmaradt jövedelem (17. tétel) és a havi 7.000 forint közlekedési többletköltség (20. tétel), mindösszesen havi 52.549 forint 80 %-a, 42.039 forint.

A nem vagyoni kártérítés (21. tétel) körében az elsőfokú bíróság - értékelve a súlyos maradandó fogyatékoságot, annak az élet valamennyi területén jelentkező következményeit, az önállótlanyságot, a gyermekvállalás nehezítettségét, figyelembe véve azt is, hogy a biztonsági öv használatának elmulasztása miatt kisebb mértékben az I. rendű felperes is közrehatott a súlyos sérülések kialakulásában - 9.000.000 forintban határozta meg az I. rendű felperest ért hátrányok kompenzálásához szükséges és elégséges összeget, melyből az alperes megtérített 500.000 forintot, így további 8.500.000 forint megfizetésére köteles.

A II. rendű felperes esetében a balesetben sérült ruházat és ingóságok körében az alperes elismerésére is figyelemmel a Kilimandjaro felső, az öv és az Adidas cipő kapcsán támasztott kárigényt 30.687 forint összegben a kereset szerint elfogadta. Mivel a II. rendű felperes a baleset idején vélelmezhetően nadrágot és fehérneműt is viselt és az iratait tartalmazó autóstáska is volt nála, az ezzel kapcsolatos igényeket a Pp. 206.§ (3) bekezdés szerinti mérlegeléssel a keresetben megjelölt összeg 50 %-ában, 17.500 forintban fogadta el.

Nem látta azonban bizonyítottnak, hogy a baleset során tönkrement a II. rendű felperes mobiltelefonja, napszemüvege és karórája, így a balesetben sérült ruházat és egyéb ingóságok tekintetében a 48.187 forintot meghaladó kárigényt alaptalannak találta.

A II. rendű felperes elmaradt jövedelem megtérítésére irányuló igényét elutasította, hangsúlyozva, hogy nem a tervezett és remélt jövőbeli bevételek, hanem a reálisan elvárható, ellenőrzött adatokra épülő jövedelem elmaradását lehet kárként számításba venni.

A II. rendű felperes által hivatkozott, területi képviselő ellátására vonatkozó megbízás kapcsán nem látta igazoltnak, hogy amennyiben a baleset nem következik be, úgy a II. rendű felperesnek reális esélye lett volna a keresetben megjelölt jövedelem, megbízási díj megszerzésére. Hangsúlyozta az elsőfokú bíróság, hogy a II. rendű felperes egyéni vállalkozása veszteséges volt, így

jövedelemkiesése nem keletkezett, végezetül az orvosszakértői vélemény sem igazolta, hogy a II. rendű felperes a balesetben elszenvedett sérülései miatt ne tudna dolgozni.

A nem vagyoni kártérítés körében rámutatott, hogy a sérülésekhez maradandó fogyatékoság nem társult, ugyanakkor a II. rendű felperesnél poszttraumás stressz zavar alakult ki, illetve az ő magánéletét is nyilvánvalóan hátrányosan érinti az élettársánál kialakult nagyfokú egészségkárosodás, ami pszichésen károsan hat a II. rendű felperesre is. Figyelembe vette ugyanakkor az elsőfokú bíróság a II. rendű felperes közrehatását is a kár bekövetkeztében, így 2010. évi értékviszonyok mellett 1.000.000 forintban határozta meg a II. rendű felperes személyét ért nem vagyoni hátrányok kompenzálásához szükséges és elégséges nem vagyoni kártérítés mértékét.

Az alábbiak szerint marasztalta tehát a II. rendű felperes javára az alperest:

- a balesetben sérült ingóságok értéke: 48.187 forint - 20 % közrehatás = 38.550 forint;
 - gondozási díj: 60.000 forint - 20 % közrehatás = 48.000 forint;
 - kórházi kezelés költségei: 30.000 forint - 20 % közrehatás = 24.000 forint;
- összesen vagyoni kár címén 110.550 forint, nem vagyoni kár címén 1.000.000 forint.

A felperesi követelések nyilvánvaló eltúlzottságára figyelemmel (az I. rendű felperes egyebek mellett 250.000.000 forint, a II. rendű felperes 25.000.000 forint nem vagyoni kártérítést követelt) az elsőfokú bíróság a Pp.81.§ (2) bekezdését nem alkalmazta, a kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányban álló munkadíjból álló perköltségként a felpereseket személyenként 500.000 forint + Áfa alperes javára történő megfizetésére kötelezte.

Az elsőfokú ítélet ellen a peres felek mindegyike fellebbezést terjesztett elő.

A felperesek vitatták, hogy a kár bekövetkezésében közrehatottak volna. Továbbra is állították, hogy a biztonsági övük be volt kötve; álláspontjuk szerint ezt rögzítette a zárójelentés és ezt igazolta dr. T.L tanúvallomása, aki személyesen látta és tapasztalta az I. rendű felperes állapotát, ő részesítette segítségben elsőként a felpereseket; a helyszínelést végző rendőr a felperesek egyikét sem hallgatta meg, a rendőri jelentés megalapozatlan; dr. L.Z szakértő a bíróság által feltett kérdésekre nem válaszolt és más típusú járművek vizsgálatából vonta le az övhasználat hiányára vonatkozó következtetését.

Az I. rendű felperes fellebbezésében kérte, hogy a megállapított 279.470 forint összegben felül az alperes fizessen meg további 343.285 forint vagyoni kártérítési összeget, mivel a vagyoni kártérítés címén érvényesített tételek közül valamennyi megsérült, mérlegeléssel pedig 50%-os értéket nem lehet megállapítani, mert a pótlás a hivatkozott új értéken lehetséges.

Kérte az alperes marasztalását további 2.060.000 forint tárolási díjban. Ezzel kapcsolatosan előadta, hogy a roncs tárolásának indokoltsága nem szűnt meg az

elsőfokú bíróság által megjelölt időpontban; miután az igazságügyi műszaki szakértő 2012. február 20-án nyújtotta be szakvéleményét a bíróság felé, így 2010. augusztus 5. napjától 2012. február 20. napjáig, 532 napig volt indokolt a gépkocsi tárolása. Véleménye szerint a tárolási díj összegének megállapításánál az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a vállalkozásokat megillető szabad vállalási ár meghatározást. A tárolási díj napi összegét minimálisan 4.000 forintban kérte meghatározni.

Kérte az I. rendű felperes, hogy 2010. évtől 2013. október 31. napjáig terjedő időszakra a lejárt járadék címén további 1.446.262 forint megfizetésére kötelezze a másodfokú bíróság az alperest. Ezzel kapcsolatban előadta, hogy számszakilag hibás az I. rendű felperes balesetet megelőző egy évben elért átlagkeresetének megállapítása, az I. rendű felperes átlagjövedelme 167.382 forint volt, nem 148.224 forint. Az eltérés abból adódik, hogy a 199.918 forint munkaviszonyban elért havi átlagkeresetet nem 7 és fél hónapra, hanem 8 hónap 21 napra kellett figyelembe venni.

A folyamatos havi jövedelempótló járadékot ennek megfelelően 64.707 forintra kérte felemelni.

A b.. ingatlanban bekövetkezett károsodás címén 2.000.000 forintban kérte marasztalni az alperest, azzal, hogy az ingatlan a baleset miatt vált értéktelenné, így annak használt értékét érvényesíti 2.000.000 forintban.

A nem vagyoni kártérítés körében kérte további 11.000.000 forint megfizetését, állítva, hogy az őt ért hátrányok ellensúlyozására nem vagyoni kártérítésként 20.000.000 forint indokolt és szükséges. Hangsúlyozta, hogy 35 éves volt a baleset bekövetkezésekor, a balesetet megelőzően mozgalmasan, magas életszínvonalon élt. A munkájából adódóan állandóan mozgásban volt, dinamikus alkat volt, boldognak és kiegyensúlyozottnak érezte magát. A baleset után élet és halál között lebegett, hosszú heteket töltött kórházban, majd kerekesszékre kényszerült, iszonyatos lelki gyötrelmek érték. Családtervezési céljai megghiúsultak, élete végleg elnehezült, állandó felügyeletre, segítségre szorul. Élete második fele ebben az állapotban fog eltelni; a balesetet követő 35 év élettartamot feltételezve az elsőfokú ítélet szerinti nem vagyoni kártérítés napi összege kb. 800 forint, ami az őt ért hátrányok ellensúlyozására nem elegendő. Hivatkozott az EU-s gyakorlatra, mely szerint egy kéz elvesztése **R-ban** 600.000 Eurós kártérítést jelentett, nem beszélve egy hajószerencsétlenség során magyar személynek kifizetett több tízmilliós tételről.

A II. rendű felperes a fellebbezésében további 255.718 forint vagyoni kártérítésre, a 2010-től 2013. október 31. napjáig terjedő időszakra mindösszesen 4.101.000 forint elmaradt jövedelemre, 2013. november 1. napjától kezdődően havi 114.000 forint jövedelempótló járadékra, további 4.000.000 forint nem vagyoni kártérítésre vonatkozó marasztalást kért. Hangsúlyozta, hogy a balesetben valamennyi, a keresetben megjelölt ingósága megsérült, használhatatlanná vált. Az elmaradt jövedelem vonatkozásában állította, hogy ha munkát tudott volna végezni, legalább a minimálbért megkapta volna, így kárigényét a garantált bérminimum összegének megfelelően terjesztette elő.

A nem vagyoni kártérítés vonatkozásában arra hivatkozott, hogy további 4.000.000 forint indokolt, miután nem tud személyautóba ülni; itt kell kompenzálódnia annak is, hogy területi képviselőnek alkalmazták volna, a járműhasználatától való félelme miatt a hasonló munkáktól eleshet. Az I. rendű felperes állapota folyamatos készenléti állapotot igényel a részéről. Az I. rendű felperes helyzeténél fogva kirándulni, repülőgéppel utazni nem képes, így ezektől a lehetőségektől esik II. rendű felperes is, mert kitart a kapcsolat mellett.

Az alperes pontosított fellebbezése a perköltségre vonatkozott, kérte, hogy az I. rendű felperes által fizetendő perköltséget 6.418.392 forintra, a II. rendű felperes által fizetendő perköltséget 1.445.335 forintra emelje fel a másodfokú bíróság.

Hivatkozott a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§-ára, mely a képviselet ellátásával felmerült munkadíj összegét alapvetően a pertárgy értékéhez igazítja.

Az I. rendű felperes esetében a pertárgy értéke 295.659.748 forint, a II. rendű felperes esetében 32.379.188 forint, melyre figyelemmel az I. rendű felperes esetében a törvényes munkadíj 5.156.597 forint + Áfa = 6.548.878 forint, a II. rendű felperes esetében 1.171.376 forint + Áfa = 1.487.647 forint lenne. Így a teljes alperesi pernyertesség esetén a perköltség a két felperes vonatkozásában 8.036.525 forintban számítható. A felperesenkénti 500.000 forint + Áfa díj nem áll arányban a perben kifejtett ügyvédi munkával. Az ügyvéd pertárgyértékhez igazodó felelősségét is értékelni kell, de emellett a perben az elsőfokú bíróság 13 tárgyalást tartott, a Sz Járásbíróság előtt tanúmeghallgatás történt, több szakértő is eljár, a szakvélemények kiegészítésére is sor került, 11 érdemi előkészítő irat készült, az írásbeli munka a tárgyalások között is zajlott, az ügy egyébként sem tartozik az egyszerűen kezelhető perek kategóriájába, a ráfordított ügyvédi munka így a 200 órát meghaladta.

A peres felek fellebbezési ellenkérelme az ellenérdekű fél (felek) fellebbezése tekintetében az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

A fellebbezések kisebb részben alaposak.

Az elsőfokú bíróság a tényállást több tekintetben hiányosan állapította meg, így azt a másodfokú bíróság az elsőfokú eljárásban lefolytatott bizonyítási eljárás adatai alapján kiegészítette az I. rendű felperesnél kialakult maradandó fogyatékoság jellemzőivel, a felpereseket ért pszichés hátrányokhoz és egyes dologi károkhoz, költségekhez, illetve az I. rendű felperes keresetvesztéséhez kapcsolódó tényekkel (az elsőfokú bíróság a felperesi kereset ismertetésekor, illetőleg az indokolás mérlegelési részében kitért ugyan arra, hogy milyen károk következtek be a felpereseknél, ezek tényállásban történő rögzítése azonban nem mellőzhető.)

Az elsőfokú bíróság az ingóságokban bekövetkezett kár körét és mértékét helytállóan mérlegelte, a felperesek az elsőfokú bíróság által figyelembe vett és elszámolt dologi kárt meghaladó mértékű károsodást nem tudtak bizonyítani. A nyomozati iratok között, annak 153-155. oldalain rendelkezésre álló, a roncsban feltalált ingóságok átadás-átvételéről szóló jegyzőkönyv, illetve értékjegyzék sem támasztja alá, hogy a felperesek keresetlevelében, illetve 59. sorszám alatti

keresetmódosításában feltüntetett ingóságok a baleset idején a gépjárműben voltak és ennek folytán mentek tönkre.

A gépjárműroncs napi tárolási költségének meghatározása is helyesen történt, az elsőfokú bíróság által figyelembevett napi 2.000 forint tárolási díj a kárrendezési gyakorlatban bevett tárolási költségnek megfelel, nem volt olyan adat, melyre figyelemmel a tárolás ellenértékét napi 2.000 forintnál magasabb összegben kellett volna megállapítani.

A másodfokú eljárásban kiegészített bizonyítási eljárás eredményére is figyelemmel, mint nem releváns megállapítást mellőzte a másodfokú bíróság az ítéleti tényállásból a biztonsági öv használatának hiányára vonatkozó kijelentést, rögzítette azonban az övhasználat jelentőségére nézve megállapítható ténybeli következtetést.

A másodfokú bíróság mellőzi az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokolásából a gépjármű üzemben tartójának kötelező felelősségbiztosításáról szóló 190/2004. (VI.8.) Korm. rendeletre történő utalást. A baleset 2010. július 8. napján következett be, ebben az időben már a kötelező gépjármű felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LII. törvény volt hatályban (Kgyb. törvény), így utóbbi törvény 27.§-a, 28.§ (1) bekezdésére figyelemmel áll fenn az alperes helytállási kötelezettsége.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokolását kiegészíti azzal, hogy az alperes helytállási kötelezettsége biztosítottjának, a károkozó üzembentartónak az I. rendű felperessel szemben a régi Ptk.345.§ (1) bekezdésén, a II. rendű felperessel szemben a régi Ptk.346.§ (1) bekezdése folytán érvényesülő Ptk.339.§ (1) bekezdése alapján áll fenn.

Mellőzi a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II.5.) KPM-BM együttes rendelet (KRESZ) 48.§ (4) bekezdésének felperesek terhére történő felhívását.

Az övhasználat kérdésében a peres felek között jelentős nézetkülönbség alakult ki. A felperesi fellebbezések lényeges tartalma volt, hogy a felperesek kármegelőzési kötelezettségüket nem sértették meg, miután a biztonsági övet használták, sérüléseiket biztonsági öv használata mellett szenvedték el.

A perben kirendelt, már a büntetőeljárás során is eljáró műszaki szakértő, dr. L.Z a biztonsági övek baleset utáni állapota alapján kategorikusan az övhasználat elmulasztása mellett foglalt állást. A szakértői következtetés alapja az volt, hogy az övfeszítő működésbe lépése során visszafordíthatatlan elváltozások következnek be, a biztonsági öv és övfeszítő működésének az adott gépjárműtípusra is jellemző műszaki sajátosságai folytán ezt követően sem a biztonsági öv kihúzása, sem pedig visszacsévélődése nem lehetséges. A felperesi személygépkocsi biztonsági övei alaphelyzetben feszültek meg, ez pedig a baleset bekövetkezésekor helyzetüket hűen tükrözi.

Az elsőfokú eljárás során a felperesek a szakértői vélemény hiányosságaira rámutatva, annak kiegészítését kérték. Nem vitathatóan és a felperesek által is hangsúlyozottan a szakértői vélemény mellékleteként csatolt, az övfeszítő működési

mechanizmusát bemutató szemelvény más típusú gépjárművekre vonatkozott, mely körülmény önmagában is aggályt keltett a szakvélemény megalapozottságát illetően. Mivel a szakértő az elsőfokú eljárás során ennek ellenére sem reagált érdemben a felperesi észrevételekben megfogalmazott kérdésekre, elkerülhetetlenné vált a szakértői vélemény másodfokú eljárásban történő kiegészítése. Az igazságügyi műszaki szakértő az igazságügyi orvosszakértővel történt együttes meghallgatása során bemutatta a márkaképviselőtől kapott azon tájékoztatást, miszerint a felperesi gépkocsiba is az ismertetett működési elvű övfeszítőt szerelték be. A szakértői vélemény továbbra sem vált azonban maradéktalanul következetessé, kételyt hagyott abban a kérdésben, hogy az övfeszítő működését követően további visszacsévélődés (amit a felperesi álláspont feltételez) teljes bizonyossággal kizárható-e, mivel a szakértő által nem vitatottan a szakértői szemle alkalmával az öv elvágását követően a visszacsévélődés bekövetkezett.

A másodfokú bíróság azonban a műszaki szakkérdés további vizsgálatát nem látta indokoltnak, mert a közrehatás alkalmazási feltételeit illetően jogi álláspontja eltért az elsőfokú bíróság álláspontjától.

Rá kíván mutatni a másodfokú bíróság, hogy a régi Ptk.340.§-a szerinti kármegelőzési kötelezettség elmulasztása kármegosztásra kizárólag akkor vezethet, amennyiben a felróható károsulti magatartás és a bekövetkezett kár közötti okozati összefüggés bizonyíthatóan fennáll; az oksági kapcsolat lehetősége nem elégséges.

A perbeli esetben a biztonsági öv használatának elmulasztása abban az esetben eredményezhetett volna a károsult felperesek terhére kármegosztást, amennyiben a sérülések kialakulása övhasználattal kivédhető lett volna. Az igazságügyi orvosszakértő szakvéleménye szóbeli kiegészítése során (szakértői alapvéleményét megerősítve és a kiegészítő szakértői véleményében foglaltakat is ennek megfelelően értelmezve) a felpereseket ért sérülések övhasználat mellett történő bekövetkezésének lehetőségét nem tudta kizárni; ebben a kérdésben hasonló végkövetkeztetésre jutott dr. L.Z. műszaki szakértő is.

Így tehát egyik felperes esetében sem volt megállapítható, hogy egyes releváns, a tényleges kárkövetkezményekre vezető sérülések az övhasználat hiányával okozati összefüggésben következtek volna be. Ennek hiányában pedig a felperesek terhére közrehatást figyelembe venni nem lehet. A másodfokú bíróság ezért a felperesek közrehatásának megállapítását mellőzte és - a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között - az alperes marasztalását arra figyelemmel változtatta meg, hogy az alperes a felpereseket ért sérülésekből eredő károk egészéért köteles helytállni.

Mindkét felperes kifogásolta, hogy egyes, a balesetben megsemmisült ingóságok kapcsán az elsőfokú bíróság a kár mértékét avultatással határozta meg; álláspontjuk szerint az ingóságok új értékét lehet kizárólag kárként figyelembe venni. Ezzel a fellebbezési állásponttal a másodfokú bíróság nem értett egyet. A felperesek sem állították, hogy az egyes ruházati cikkek, felszerelések új állapotúak voltak, a csatolt beszerzési nyugták, bizonylatok is ennek ellenkezőjét támasztották alá. A használt állapotú ingóságok pótlására az eredeti beszerzési ár, mint pótlási érték megtérítésére kötelezés a károsultak javára káronszerzést eredményezne

azáltal, hogy a használt ingóságok helyébe újak léphetnének. A káronszerzésre, a károkért való felelősség tényleges terjedelmét meghaladó marasztalásra azonban a károkozó, illetve a helyette helytállni köteles biztosító terhére nem kerülhet sor.

A másodfokú bíróság ezért az ingóságokban bekövetkezett károk tekintetében az elsőfokú bíróság által megállapított marasztalási összegeket kizárólag a közrehatás hiánya okán, a Pp.253.§ (3) bekezdésében előírtaknak megfelelően a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között annyiban változtatta meg, hogy az elsőfokú bíróság által a károsultakra terhelt kárhányaddal a marasztalási összegeket felemelte. Miután az elsőfokú bíróság a közrehatásra figyelemmel az I. rendű felperes 279.470 forint összegű ingókárából 223.576 forintban marasztalta az alperest, a 223.576 forintot 55.894 forinttal 279.470 forintra, míg a II. rendű felperes esetében a 48.187 forint értékű ingókárból 38.550 forintra kiterjedő elsőfokú marasztalási összeget 9.637 forinttal, 48.187 forintra kellett felemelni.

Részben alapos volt az I. rendű felperesi fellebbezés a tárolási díj tekintetében. Az elsőfokú bíróság a roncs megőrzését (tárolását) a baleseti mechanizmust feltáró első igazságügyi műszaki szakértői vélemény elkészültéig találta indokoltnak. Tény, hogy az I. rendű felperes a gépjárművet jóval tovább tároltatta, mivel azt a polgári perben kirendelt igazságügyi műszaki szakértő, dr. L.Z részére 2012. január 16-án szemlére tudta bocsátani. A tárolási díjjal kapcsolatos releváns kérdés ezért akként merül fel, hogy az I. rendű felperes a gépjármű hosszas tárolásával megsértette-e a kárenyhítési kötelezettségét, illetve mely időponttól kezdődően állítható, hogy a roncsához a költségeket szaporító módon történő ragaszkodása ellentétessé vált a károsult részéről az adott helyzetben általában elvárható magatartással.

A másodfokú bíróság e körben sem az elsőfokú bíróság álláspontjával, sem pedig a felperesi fellebbezéssel nem értett maradéktalanul egyet.

A gépjármű javítása a rendelkezésre álló adatok alapján szóba sem került, így a roncs tárolásának célja és értelme a baleset bekövetkezésével, körülményeivel összefüggésben felmerülő egyes műszaki kérdések tisztázhatósága lehetett. Nem volt vitás a veszélyhelyzet kialakulásának és a baleset bekövetkezésének mechanizmusa, illetve az, hogy az ütközést a károkozó dr. K.Z közlekedési magatartása okozta; dr. K.Z a felelősségét maga sem vitatta. A kezdetektől nem voltak azonban egybevágóak a biztonsági öv használatára vagy annak hiányára vonatkozó információk; ezt a kérdést azonban a nyomozás során beszerzett műszaki szakértői vélemény nem érintette. Így a roncs megőrzését elsősorban a biztonsági övek és övfeszítők vizsgálata indokolhatta.

A nyomozás releváns eredményét a Sz Városi Ügyészség K.B.2051/2010/8-III. számú, az eljárás felfüggesztéséről és a közvetítői eljárásra utalásról szóló határozata foglalta össze (csatolva a peres iratokhoz 3. sorszám alatt), mely határozat tényként rögzítette a biztonsági öv használatának hiányát. A felperesek sértetti képviselőjük útján a büntetőeljárásban képviseltették magukat, a közvetítői eljárás lefolytatásához hozzájárultak, így a fenti tartalmú határozatról értesülniük kellett. Világossá válhatott számukra a hatóság álláspontja, illetve az is, hogy annak nyomán a kárrendezés során a felelősségbiztosító az övhasználat elmulasztására hivatkozni fog.

A 2011. március 3. napján kelt határozat kézhezvételét követően mérlegelniük kellett, hogy az övhasználatra vonatkozó eltérő álláspontjuk alátámasztása további műszaki vizsgálatot igényelhet, számolniuk kellett azonban azzal is, hogy a roncs tárolása már eddigre is hosszan húzódott, a további tárolás pedig egyre növekvő többletterhet jelent, amelynek átháríthatósága kétségesse válik. A további tárolás elkerülése érdekében elvárható lett volna a roncsból nyerhető releváns műszaki adatok rögzítésének (akár előzetes szakértői bizonyítás útján történő) kezdeményezése. Így a másodfokú bíróság a nyomozás eredményét összefoglaló ügyészégi határozat keltére, annak megismeréséhez és az öv műszaki állapotára vonatkozó adatokat rögzítő eljárás lefolytatásához is szükséges időszakra figyelemmel 2011. április 11. napjában határozta meg azt a véghatáridőt, melyen túl a roncs ellenérték fejében történő további tárolása már indokolatlanná vált. Az indokolható tárolás így 2010. augusztus 5. napjától mindösszesen 250 napot ölel fel, amelynek az ellenértéke 500.000 forint. Az I. rendű felperes által a napi tárolási díjra vonatkozóan hivatkozott „szabad vállalási ár” nem mentesíti a károsultat az alól, hogy reális és a lehetőségekhez képest eltúlzottnak nem tekinthető költséggel tároltassa a gépjárműroncsot.

Az elsőfokú bíróság 68.000 forint tárolási díjat talált indokoltnak, ebből 54.400 forint megfizetésére kötelezte az alperest, a másodfokú bíróság megítélése szerint a roncs tárolásával felmerült indokolt költség 500.000 forint, emiatt az elsőfokú ítéletben foglalt marasztalást 445.600 forinttal kellett felemelni.

A keresetveszteség számításához az elsőfokú bíróságnak a régi Ptk.357.§ (1) bekezdéséből kellett kiindulnia. A régi Ptk.357.§-a általánosságban rendelkezik a jövedelemveszteség alapjaként figyelembe vehető jövedelem számításáról; az „általában” fordulat lehetővé teszi, hogy az eset sajátosságait mérlegelve a bíróság valamennyi körülmény figyelembevételével határozza meg a károsult keresetveszteség számításánál figyelembe vehető alapjövedelmét, a járadékalapot. Elfogadható volt az elsőfokú bíróság azon eljárása, hogy a jogszabályban megfogalmazottakkal szemben az I. rendű felperes korábbi munkaviszonyának megszűnésével bekövetkezett tartós jellegű változás ellenére is figyelembe vette a balesetet megelőzően megszűnt munkaviszonyban elért kereseti adatokat is. Ennek a megoldásnak az az indoka, hogy méltánytalan lenne a károsult számára, amennyiben egy, a jövedelemszerzés szempontjából számára kifejezetten kedvezőtlen fordulatot követően, de egyébként a kereseti, jövedelmi viszonyaira hosszabb távon nem jellemző helyzetben bekövetkezett baleset esetén az elszámolás a változás utáni jövedelemadatokra korlátozódna és ezzel a károsult helyzete hosszabb távon vagy akár véglegesen az alacsony jövedelmi státuszban rögzülne.

Az elsőfokú bíróság azonban nem volt kellően körültekintő a keresetveszteség számításakor; egyrészt több számítási hibát is vétett, másrészt nem alkalmazta a baleseti járadék alapjául szolgáló átlagkereset meghatározásáról és a járadék számítási módjáról szóló 1/2006. (V.22.) PK véleményben foglaltakat, így az átlagkeresetből - holott az a régi Mt.152.§ (4) bekezdéséből következően bruttó összegben meghatározott adat - nem vonta le a kártérítést nem terhelő járulékokat.

A társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény (Tbj.) 19.§-ára figyelemmel az I. rendű felperes által megszerzett munkabért összesen 17 % mértékű járulékkal kellett csökkenteni (9,5 % nyugdíjbiztosítási járulék, 6 % egészségbiztosítási járulék és 1,5 % munkaerő-piaci járulék). A havi bruttó 199.918 forint átlagkereset járulékokkal csökkentett része 165.932 forint.

Helytállóan kifogásolták a felperesek, hogy a balesetet megelőző egy évben nem 7,5 hónap esett a bérjövedelemmel fedezett időszakra. Ez az időszak ténylegesen 8,5 hónap volt (2009. július 8-tól 2010. március 24-ig), így 8,5 szorzóval a figyelembe vehető átlagkereset-rész 1.410.422 forint.

Az álláskeresői járadékból a Tbj.26.§ (2) bekezdése alapján csak a 9,5 % mértékű nyugdíjjárulékot kellett levonni, az álláskeresői járadék az alapidőszakban 279.300 forint összegű volt, ennek a nyugdíjjárulékkal csökkentett összege 252.766 forint. A balesetet megelőző egy év keresete ekként helyesen 1.663.188 forint, egy havi átlagkereset 138.600 forint. Az így számított és figyelembe vehető elvárható jövedelem a felperes által kifogásolt számítási hiba korrigálása, helyesbítése mellett is alacsonyabb az elsőfokú bíróság által figyelembe vett összegnél.

Az I. rendű felperes jövedelempótló járadékkal kapcsolatos fellebbezése teljesítésének azonban nem csak ez volt az akadálya. Az I. rendű felperes javára tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a baleseti járadék számításánál a káreseménnyel összefüggésben folyósított társadalombiztosítási ellátást nem bruttósította, a balesetet követően folyósított álláskeresői járadékból a nyugdíjjárulékot nem vonta le.

A helyes számítás szerint 2010. évben a baleset után az I. rendű felperes az elsőfokú ítéletben írt 83 nap helyett helyesen 84 nap időtartamban részesült még álláskeresői járadékban. Ennek az összege 123.480 forint volt, amelynek a nyugdíjjárulékkal csökkentett része 111.750 forint. A fennmaradó három hónapban 216.030 forint rokkantsági ellátásban részesült, amit azonban a 2010. évre irányadó személyi jövedelemadó teherrel bruttósítani kellett (figyelemmel arra is, hogy az összevont adóalap ebben az évben a jövedelem adóalap-kiegészítéssel (27 százalékkal) megnövelt összege volt, így az Szja. törvény szerint irányadó 17 % mértékű személyi jövedelemadó teher ténylegesen $(17 \times 1,27 =)$ 21,59 % mértékű adókötelezettséget jelentett. Ezen adómértékre figyelemmel bruttósítva a felperesnek folyósított rokkantsági ellátást $(216.030 : 0,7841)$ 275.513 forintban kellett figyelembe venni a felperes rokkantsági nyugdíját, ehhez járult a 111.750 forint álláskeresői járadék, így 2010. év balesetet követő időszakában az I. rendű felperes elért és figyelembe vehető jövedelme 387.263 forint volt. Ez az időszak a balesettől az év végéig 5,74 hónapot ölelt fel, az elért havi átlagkereset így $(387.263 / 5,74)$ 67.467 forint volt. A havi járadék, melyet az I. rendű felperes javára a balesetből eredően elmaradt jövedelemként erre az időszakra pótolni kell, az 138.600 és a 67.467 forint különbsége, havi 74.133 forint, 5,74 hónapra 425.523 forint, amely összeg kevesebb, mint az elsőfokú bíróság által számolt és a marasztalás részévé tett 551.304 forint 80 %-a, 441.043 forint.

Ugyanezen számításokat elvégezve a 2011., 2012. és 2013. évek jövedelmére is (a rokkantsági ellátás és a fogyatékosági támogatás 2011. évben 20,32 százalékkal, 2012. és 2013. években 16 százalékkal bruttósított összegét levonásba helyezve az

átlagkereset alapjául szolgáló 138.600 forintból) az eredményként jelentkező összegek ténylegesen alacsonyabbak annál, mint amit az elsőfokú bíróság a közrehatás levonása után elszámolt és figyelembe vett. Így a jövedelemveszteséget érintő részében az I. rendű felperes fellebbezése nem volt teljesíthető.

A II. rendű felperes esetében helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy nincs olyan, a balesettel okozati összefüggésben elszenvedett keresetvesztesége, mely a helytállni köteles alperes javára megtérítési kötelezettséget keletkeztetne. A II. rendű felperes sérüléseinek gyógytartama négy hét volt, felépülését követően a rendelkezésre álló adatok szerint a munkavégzésben ténylegesen korlátozva nem volt vagy nem olyan mértékben, ami mellett kárenyhítési kötelezettségére is figyelemmel a munkavégzés ne lett volna tőle elvárható. A munkaképtelenség időszakára eső jövedelemveszteség lett volna megtéríthető, a veszteségesen vállalkozó II. rendű felperes esetében azonban nem lehet bizonyossággal állítani, hogy a négyhetes időszakban jövedelmet ért volna el, amelynek kiesését pótolni, megtéríteni lett volna szükséges.

A várt jövedelemszerző tevékenység kapcsán az elsőfokú bíróság helyes meglátása szerint nem lehetett arra következtetni, hogy a felperesek ebbéli reményeit a baleset elmaradása esetén a körülmények beváltották volna.

A b.. ingatlan értékvesztése és a baleset között az I. rendű felperes által vélelmezett okozati összefüggés fennállására (egyáltalán a b.. ingatlan károsodására) semmi nem utalt, így az ezzel kapcsolatos fellebbezési kérelmet nem lehetett teljesíteni. A felpereseknek az elsőfokú eljárásban ilyen igénye nem volt (ez nem azonosítható a kaposvári ingatlan vásárlásának szükségességére alapított és az elsőfokú bíróság által alaptalannak talált igényvel), ezért e fellebbezési kérelem a Pp.247.§ (1) bekezdésébe foglalt keresetváltoztatási tilalomba ütközik.

A másodfokú bíróság megítélése szerint az elsőfokú bíróság nagyságrendjét tekintve helytállóan határozta meg a felpereseket a balesettel okozati összefüggésben sújtó személyhez fűződő joghátrányok másnemű, vagyoni előnnyel történő ellentételezéséhez szükséges és indokolt mértékű kártérítés összegét.

Bár a károsult életkora az őt ért hátrányok egyéniesített mérlegeléséhez fontos adalék, téves és mind a régi Ptk. talaján kialakult kártérítési joggyakorlattól, mind az új Ptk. szabályaitól idegen az I. rendű felperes azon nem vagyoni kárszámítása, amely az I. rendű felperes feltételezetten hátralévő élettartamával időarányosan, napokra lebontva határozza meg a nem vagyoni kártérítés összegét.

Nem kétséges, hogy az I. rendű felperes életében a negatív irányú változás igen jelentős volt, a rokkantság mértékét elérő testi és lelki fogyatékosága életvitelét nyilvánvalóan súlyosan megnehezíti. A kártérítési joggyakorlatban kialakult kártérítési zsinórmértékre, az arányosság elvére is figyelemmel azonban a kért nem vagyoni kártérítés irreális összegű, a másodfokú bíróság megítélése szerint az I. rendű felperes terhére rótt (de fenn nem álló) közrehatás figyelmen kívül hagyásával 2010. évi ár- és értékviszonyokra figyelemmel 12.500.000 forint szükséges az I. rendű felperest ért jogsérelem ellentételezéséhez, melyből térült 500.000 forint, még nem térült 12.000.000 forint.

A II. rendű felperes esetében az elsőfokú bíróság a II. rendű felperes által érvényesített

- bár ilyenként nem nevesített - hozzátartozói nem vagyoni kártérítési igény mögött álló hátrányokat, az élettárs állapotából következő folyamatos és végleges alkalmazkodási kényszert, a családalapításra is kiterjedő jövőkép elvesztését, mindezek pszichés terhet nem értékelte kellő súllyal és indokolatlanul vett figyelembe a II. rendű felperes terhére közrehatást, ezen körülmények korrekciójával a másodfokú bíróság 2.000.000 forint nem vagyoni kártérítést látott indokoltnak, ami a II. rendű felperest ért joghátrányok ellentételezéséhez szükséges és alkalmas. Ezt meghaladó mértékű marasztalásra - mivel a baleset súlyához és lehetséges kimeneteléhez képest viszonylagosan csekélynek minősíthető következményekkel vészelte át a II. rendű felperes a balesetet - nem volt lehetőség.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - a fellebbezési kérelmek és ellenkérelmek korlátai között - a fentiekre figyelemmel változtatta meg a Pp.253.§ (2) bekezdése alapján.

Az I. rendű felperes esetében ez azt eredményezte, hogy az 1.270.096 forint összegű vagyoni kárra vonatkozó marasztalási összeget a másodfokú bíróság (55.894 ingókár + 445.600 tárolási költség=) 501.494 forinttal, a 8.500.000 forint nem vagyoni kárra vonatkozó marasztalási összeget 3.500.000 forinttal felemelte, így az előbbi 1.771.590 forintra, az utóbbi 12.000.000. forintra emelkedett.

A II. rendű felperes esetében a 110.555 forint marasztalási összeg 120.187 forintra, az 1.000.000 forint marasztalási összeg 2.000.000 forintra emelkedett.

Érdemben - a fellebbezési kérelmek korlátaira figyelemmel - nem érintette a változtatás a járadékra vonatkozó rendelkezéseket. Mivel azonban a költségpótló és a jövedelepótló járadék jogi sorsa eltérő (előbbi adómentes, míg utóbbi a személyi jövedelemadó-kötelezettség tekintetében a bérjövedelem jogi sorsát osztja), a két különféle típusú járadékot a rendelkező részben is el kellett különíteni.

Az I. rendű felperes kártérítési követelésének pertárgyértéke (figyelemmel arra, hogy a kereset egyes résztételeinek leszállítása esetén a mindenkori legmagasabb összeget kell figyelembe venni) összesen 295.516.648 forintban adódott (1-9. tételek 622.935 forint; 10. tétel tárolási költség 1.850.000 forint; 11. tétel kórházi kezelés közlekedési többletköltsége 152.213 forint; 12. tétel gyógyszerek és ápolási eszközök költsége 45.000 forint; 13. tétel speciális magasságú ágy 210.150 forint; ápolási és gondozási költség 1.620.000 forint; 14. tétel paraszolvencia 280.000 forint; 15. tétel kerekesszék bérleti díja 75.000 forint; 16. tétel balesettel kapcsolatos ügyintézés 200.000 forint; 17. tétel elmaradt jövedelem a járadék pertárgyértékére vonatkozó szabályok szerint $374.800 \times 12 = 4.497.600$ forint; 18. tétel gépjárművásárlás költségei 843.750 forint; 19. tétel ingatlanvásárlás költsége 35.000.000 forint; 20. tétel közlekedési többletköltség-járadék $12 \times 10.000 = 120.000$ forint; 21. tétel nem vagyoni kártérítés 250.000.000 forint).

A II. rendű felperes esetében a kereset pertárgyértéke 32.381.188 forintot tett ki [1. tétel balesetben megsérült ruházat, cipő és táska 71.975 forint; 2. tétel karóra 157.000 forint; 3. tétel mobiltelefonok 90.000 forint; 4. tétel napszemüveg 30.000 forint; 5. tétel ápolási díj 300.000 forint; 6. tétel kórházi költség 100.000 forint; 7. tétel kórházi kezeléssel kapcsolatos utazási költség 152.213 forint; 8. tétel jövedelempótló járadék (540.000 forint x 12 =) 6.480.000 forint; 9. tétel nem vagyoni kártérítés 25.000.000 forint].

A felperesek az elsőfokú eljárás tekintetében, az elsőfokú ítéleti marasztalás másodfokú ítélettel történő részbeni megváltoztatására figyelemmel az alábbiak szerint lettek pernyertesek:

Az I. rendű felperes az elsőfokú ítélet másodfokú ítéletben írt módosításai folytán az 1-16. tétel kapcsán 1.771.590 forintban, a 17. tétel kapcsán $36.439 \times 12 = 437.270$ forintban, a 20. tétel kapcsán $7 \times 12.000 = 84.000$ forintban, a 21. tétel kapcsán 12.000.000 forintban, mindösszesen 14.292.860 forint vonatkozásában tekinthető pernyertesnek, ami a teljes kereset pertárgyértékéhez képest 5 % mértékű pernyertességet jelent.

A II. rendű felperes pernyertes lett az 1. tétel vonatkozásában 48.187 forintban, az 5. tétel vonatkozásában 48.000 forintban, a 6. tétel vonatkozásában 24.000 forintban, mindösszesen tehát 120.187 forintban, valamint a 9. tétel kapcsán 2.000.000 forintban. Pernyertessége pertárgyértékben kifejezve 2.120.187 forintra terjed ki, amely a teljes követelése pertárgyértékének arányában 7 százalékot tesz ki.

Egyértelműen megállapítható tehát, hogy a felperesek a nem kellően mérlegelt igényérvényesítéssel elestek a Pp.81.§ (2) bekezdése alkalmazásának lehetőségétől, így a perköltséget a Pp.81.§ (1) bekezdése alapján kell elszámolni.

Az alperes pontosított fellebbezése kisebb számítási hibával, de lényegében hasonló összegben tartalmazta a figyelembe vehető pertárgyértékeket és az ahhoz képest a jogszabály szerint a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet szerint megállapítható ügyvédi munkadíjat.

Az I. rendű felperesi kereset kapcsán a felperesi jogi képviselő ügyvédi munkadíja a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés c) pontja alapján 5.155.200 forintban volt számítható. Ebből az I. rendű felperes 5 % mértékű pernyertességével 257.800 forint volt arányos. Az alperes jogi képviselő Áfa köteles, így az ő díja a felhívott IM rendelet 3.§ (1) bekezdés c) pontja és 4/A.§-a alapján 6.547.000 forintban számítható. Ebből az alperes pernyertességével (95 %) arányos 6.219.600 forint. Az I. rendű felperesnek és az alperesnek járó perköltség különbözete az ügyvédi munkadíj tekintetében ($6.219.600 - 257.800 =$) 5.961.800 forint.

A II. rendű felperes esetében a 32.381.188 forint pertárgyérték alapján a felperesi jogi képviselői munkadíj a felhívott IM rendelet alapján 1.171.400 forint, ebből a felperesi pernyertességgel arányos 82.000 forint. Az alperes jogi képviseleti díj

1.487.700 forint, az alperes pernyertességével (93 %) arányos 1.383.600 forint. A II. rendű felperesnek és az alperesnek járó perköltség különbözete az alperes javára 1.301.600 forint.

Így tehát az alperes a perköltséget érintő fellebbezésében megalapozottan hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság által megítélt és a jogszabály szerint számítható perköltség - különösen az I. rendű felperes esetében - jelentős eltérést mutat, annak mérséklése az I. rendű felperes esetében a másodfokú bíróság megítélése szerint is a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 6.§-a által lehetővé tett mértéket meghaladóan, eltúlzott módon történt.

Indokoltan hivatkozott az alperes fellebbezésében arra, hogy a pertárgyérték nem hagyható figyelmen kívül az ügyvédi díj számításánál, miként arra is, hogy a magas pertárgyérték jellemzően az eljáró jogi képviselő terhére nagyobb felelősséget is keletkeztet.

A jelen per a kárrendezési joggyakorlatban kialakult kereteket nem haladta meg, csak annyiban volt azoktól eltérő, hogy az érvényesített nem vagyoni kártérítési igények valóban kirívóan eltúlzottak, a magyar kártérítési joggyakorlattól elrugaskodottak voltak. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a jogi képviselővel eljáró felpereseknek számolniuk kellett a szokványosat messze meghaladó mértékű nem vagyoni kártérítési követelés előterjesztésének perköltségkockázatával, másrészt viszont az alperesi jogi képviselő hangsúlyozottan fennálló felelőssége éppen a nyilvánvaló eltúlzottság okán mégsem állt egyenes arányban a pertárgyérték nagyságrendjével. Így bár kétségtelen, hogy az alperesi jogi képviselő a per során aktívan közreműködött, a különösebb jogi megfontolást nem igénylő perben a felperesi elszámolásokat nyomon követte, a perben keletkezett bizonyítékok, szakértői vélemények értékelését elvégezte, a jogszabály szerint járó ügyvédi munkadíj mérséklése indokolt. Így az I. rendű felperes terhére megállapított alperesi perköltséget a másodfokú bíróság 1.500.000 forint + Áfa, 1.905.000 forint összegre felemelte, ami még mindig csak megközelítőleg a harmada a pertárgyértékre és a pernyertesség-pervesztesség arányaira figyelemmel számolható perköltségnek, azonban ez az összeg az alperesi jogi képviselő perben kifejtett tevékenységét már megfelelően ellentételezi.

A II. rendű felperes esetében az 1.301.600 forint megállapítható perköltség csaknem fele részét elérte a mérsékelt munkadíj. Az így megállapított ügyvédi munkadíj módosítására a másodfokú bíróság - különös figyelemmel arra, hogy a pertársak közösen indított perében a kifejtett jogi munka szükségszerűen részbeni átfedést mutat az egyes felperesek vonatkozásában - nem látott lehetőséget.

Elmulasztotta azonban az elsőfokú bíróság az alperes pervesztességével arányos marasztalását az elsőfokú eljárás során feljegyzett illetékben, illetőleg a tárgyi költségfeljegyzési jogra figyelemmel az állam által előlegezett szakértői költségekben. Ezt a hiányosságot a másodfokú bíróságnak a Pp.253.§ (3) bekezdésének utolsó fordulata értelmében hivatalból, a fellebbezési kérelem és fellebbezési ellenkérelem korlátai nélkül is pótolnia kellett.

A két felperes keresetének együttes pertárgyértéke 327.897.836 forintot tett ki. Az alperesi marasztalás összesen 16.413.047 forint pertárgyértékű volt. A két érték arányában (16.413.047/327.897.836) kell viselnie az alperesnek a 900.000 forint

feljegyzett illetékből a Kmr.13.§ (2) bekezdésére is figyelemmel a rá eső részt, ami 45.000 forint, illetve a 168.656 forint állam által előlegezett költségből a rá eső 8.400 forintot.

A felperesekre eső feljegyzett illetéket és állam által előlegezett költséget a Kmr.14.§-a alapján - személyes költségmentességük folytán - az állam viseli.

Az I. rendű felperes fellebbezésének pertárgyértéke 15.742.501 forintot tett ki [dologi károk 343.285 forint, tárolási költség 2.060.000 forint, jövedelempótló járadék (64.707 forint - 36.439 forint =) 28.268 forint x 12 = 339.216 forint, b.. ingatlanban keletkezett kár 2.000.000 forint, nem vagyoni kártérítés 11.000.000 forint]. Ebből a másodfokú eljárásban az I. rendű felperes fellebbezése pertárgyértékben kifejezve 4.001.494 forint vonatkozásában lett eredményes, azaz a másodfokú eljárásban az I. rendű felperesi fellebbezés sikeressége (4.001.494 / 15.742.501) 25 % mértékű volt.

A másodfokú eljárásban felszámítható ügyvédi díj a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés b) pontjára, (5) bekezdésére figyelemmel Áfa nélkül 336.138 forintot tett ki, míg a 4/A.§ szerint Áfával növelten 426.895 forintot. A felperesi jogi képviselettel felmerült költség Áfa nélkül merült fel, miután a felperesi jogi képviselő az Áfa tekintetében alanyi adómentes. Az I. rendű felperes másodfokú eljárásban elért pernyertességével a 336.138 forintból 84.000 forint áll arányban, míg az I. rendű felperesi fellebbezés kapcsán felmerült másodfokú alperesi perköltség 426.895 forint összegéből az alperesi pernyertességgel 320.000 forint áll arányban. A kettő összeg különbözeteként az alperes javára mutatkozik 236.000 forint.

Az alperes I. rendű felperesre vonatkozó pontosított fellebbezésének pertárgyértéke (6.418.392 forint - 635.000 forint =) 5.783.392 forint volt. Ebből a fellebbezés (1.905.000 - 635.000 forint =) 1.270.000 forint vonatkozásában lett eredményes. Az alperesi fellebbezés eredményessége az I. rendű felperes vonatkozásában ekként 22 % mértékű. Az 5.783.400 forint fellebbezési pertárgyérték után a másodfokú eljárásban felszámítható ügyvédi munkadíj a már felhívott IM rendelet rendelkezéseire figyelemmel Áfa nélkül 144.600 forint, Áfával növelten 183.600 forint. Az I. rendű felperes 78 % mértékű, alperesi fellebbezésre vonatkoztatott pernyertességével az 144.600 forint ügyvédi díjból 112.800 forint áll arányban, ez tehát nagyobb részben sikertelen alperesi fellebbezés folytán az I. rendű felperesnek járó perköltség összege, amit azonban csökkent az alperesi jogi képviseleti díj 183.600 forintos összegéből a 22 % mértékű pernyertességgel arányos 40.400 forint alperesnek járó perköltség. A két összeg különbözeteként az alperesi fellebbezés kapcsán az I. rendű felperes javára (112.800 - 40.400 =) 72.400 forint perköltség mutatkozik. A nagyobb részben sikertelen I. rendű felperesi fellebbezés folytán az alperesnek járó 236.000 forint és nagyobb részben sikertelen alperesi fellebbezés folytán az I. rendű felperesnek járó 72.400 forint perköltség különbözeteként jelentkező 163.600 forint másodfokú perköltséget a Pp.81.§ (1) bekezdésének megfelelő alkalmazásával az I. rendű felperes köteles az alperesnek megfizetni.

A II. rendű felperes fellebbezése 5.623.718 forint pertárgyértékű volt (255.718 forint vagyoni kár, 12 x 114.000 forint jövedelempótló járadék, összesen 1.368.000 forint, 4.000.000 forint nem vagyoni kártérítés). Ebből a II. rendű felperes a másodfokú eljárásban 1.009.632 forint pertárgyértékű fellebbezési kérelem vonatkozásában lett sikeres, így fellebbezése 18 % mértékben volt eredményes. Az 5.623.718 forint fellebbezési pertárgyérték után felszámítható ügyvédi munkadíj Áfa nélkül 140.600 forint, ez a felperesi jogi képviselő munkadíja, melyből a II. rendű felperes pernyertességével arányos 25.300 forint, míg az Áfával növelt ügyvédi díj 178.600 forint, ebből az alperesi jogi képviselői díjból az alperesi pernyertességgel arányos 146.400 forint. A kettő összeg különbözeteként az alperes javára jelentkezik (146.400 - 25.300 =) 121.100 forint. Emellett azonban a II. rendű felperest érintő, pontosított alperesi fellebbezés, mely pertárgyértékben 810.335 forintot tett ki (1.445.335 - 635.000 forint), sikertelen maradt, ami a II. rendű felperes javára 20.300 forint megállapítható másodfokú perköltséget eredményezett, az általa az alperesnek fizetendő 121.100 forint perköltséget csökkentette, így a II. rendű felperes által az alperesnek a Pp.81.§ (1) bekezdése értelmében fizetendő másodfokú perköltség összege 100.800 forint.

A feljegyzett fellebbezési illetéket az alperes a Kmr.13.§ (2) bekezdésére és a Pp.81.§ (1) bekezdésére figyelemmel a sikeres felperesi és a sikertelen alperesi fellebbezésrészek után köteles megfizetni (4.001.494 forint + 1.009.632 forint + 4.513.392 forint + 810.335 forint =) 10.334.853 forint 8 százalékanak megfelelő összegben.

A felperesek terhére eső feljegyzett fellebbezési illetéket a Kmr.14.§-a alapján az állam viseli.

A felperesi fellebbezések összesítve 21.366.219 forint fellebbezési pertárgyértéket képviseltek, ebből 5.011.126 forintra, azaz a teljes fellebbezés 23 százalékára terjedt ki a felperesek eredményessége. A másodfokú eljárásban az állam által előlegezett szakértő költség ezzel arányos részét köteles megfizetni, míg annak fennmaradó része az állam terhén marad.

P é c s , 2014. szeptember 19.

dr. Döme Attila s.k. a tanács elnöke, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. előadó bíró, dr. Vogycska Petra s.k. bíró